

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА В СИСТЕМІ
АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**
(на матеріалах ТОВ «ГКС УА»)

**FINANCIAL DIAGNOSTICS
IN THE SYSTEM OF ENTERPRISE CRISIS MANAGEMENT**
(on the materials of LLC «GCS UA»)

Виконав: здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти групи _____6Ф_____
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»
освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит»

_____Шаталов В.О._____
(прізвище та ініціали)
Керівник: _____Чижова Т.В._____
(прізвище та ініціали)

Хмельницький - 2024 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., професор

_____ Лариса СІДЕЛЬНИКОВА

«24» 09 2024 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

_____ Шталоу Владиславу Олеговичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Фінансова діагностика в системі антикризового управління підприємством (на матеріалах ТОВ «ГКС УА»)

керівник роботи Чижова Таміла Володимирівна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом закладу вищої освіти від «24» вересня 2024 року № 496-с

2. Строк подання роботи здобувачем 19 грудня 2024 року

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники, навчальні посібники, монографії, періодичні видання, звітність ТОВ «ГКС УА»

4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретико-методичні засади проведення фінансової діагностики в антикризовому управлінні підприємством. Фінансова діагностика в системі антикризового управління ТОВ «ГКС УА». Напрями удосконалення антикризового управління підприємством в умовах воєнного стану.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Робота містить 22 рисунки та 29 таблиць

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з написання I-III розділів	Таміла ЧИЖОВА, доцент	24.09.24	22.11.24
Консультант з нормоконтролю	Олена НОВОСЬОЛОВА, доцент	24.09.24	29.11.24

7. Дата видачі завдання _____ 24.09.24 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	25.09.24-30.09.24	виконано
2.	Складання і затвердження плану роботи	01.10.24-04.10.24	виконано
3.	Написання 1 розділу	07.10.24-18.10.24	виконано
4.	Написання 2 розділу	21.10.24-01.11.24	виконано
5.	Написання 3 розділу	04.11.24-15.11.24	виконано
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	18.11.24-22.11.24	виконано
7.	Оформлення роботи	25.11.24-29.11.24	виконано
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	02.12.24	виконано
9.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	09.12.24	виконано
10.	Захист роботи в ЕК	19.12.24	

Здобувач _____ Владислав ШАТАЛОВ
(підпис) (ім'я та прізвище)

Керівник роботи _____ Таміла ЧИЖОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Штаталов В. О. Фінансова діагностика в системі антикризового управління підприємством. – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 072 – фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. Херсонський національний технічний університет, Хмельницький, 2024.

Кваліфікаційну роботу магістра присвячено визначенню ролі та місця фінансової діагностики в системі антикризового управління; формуванню підходів до подальшого розвитку фінансової діагностики з урахуванням пріоритетності прийняття фінансових та управлінських рішень у кризових умовах діяльності підприємства.

Ключові слова: фінансова діагностика, антикризове управління, підприємство, фінансовий стан, фінансові ризики, банкрутство.

ANNOTATION

Shatalov V. O. Financial diagnostics in the system of enterprise crisis management. – As manuscript.

Master's qualification thesis in specialty 072 – finance, banking, insurance and stock market. Kherson National Technical University, Khmelnytskyi, 2024.

The master's qualification thesis is devoted to determining the role and place of financial diagnostics in the system of anti-crisis management; the formation of approaches to the further development of financial diagnostics taking into account the priority of making financial and managerial decisions in crisis conditions of the enterprise.

Keywords: financial diagnostics, anti-crisis management, enterprise, financial condition, financial risks, bankruptcy.

ЗМІСТ

	ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	9
1.1.	Економічна сутність та значення антикризового управління підприємством.....	9
1.2.	Функції, принципи та завдання фінансової діагностики суб'єкта господарювання.....	18
1.3.	Фінансова діагностика як елемент антикризового управління.....	28
РОЗДІЛ 2.	ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ТОВ «ГКС УА».....	37
2.1.	Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства.....	37
2.2.	Дослідження фінансових ризиків ТОВ «ГКС УА».....	49
2.3.	Діагностика фінансової кризи підприємства.....	60
РОЗДІЛ 3.	НАПЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	73
3.1.	Оптимізація механізму антикризового управління підприємством.....	73
3.2.	Удосконалення методики фінансової діагностики підприємства: стратегічний аспект.....	83
	ВИСНОВКИ	94
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	100

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних ринкових умовах господарювання проведення фінансової діагностики підприємств та визначення пріоритетних напрямів розвитку набуває особливого значення, оскільки стійкість фінансового стану кожного суб'єкта господарювання є передумовою добробуту працівників підприємства. Сплата податків та наповнення бюджету забезпечує стабільність і зростання економіки країни. Проте незначна кількість підприємств в Україні має приховані фінансові труднощі, які можуть призвести до прийняття радикальних антикризових управлінських рішень. Тому своєчасне розроблення та впровадження заходів, спрямованих на поліпшення фінансового стану, дасть можливість відновити платоспроможність та прибутковість суб'єкта господарювання. Для запобігання розвитку негативних кризових явищ на підприємстві необхідно систематично забезпечувати управлінський персонал інформацією про поточний рівень фінансової стійкості.

Особливого значення набувають сучасні ринкові умови господарювання проведення фінансової діагностики підприємств та визначення основних напрямів розвитку, тому що стійкість фінансового стану кожного суб'єкта господарювання є передумовою достатку працівників підприємства. Стабільність і зростання економіки країни забезпечує оплата податків та наповнення бюджету. Незначна кількість підприємств в Україні має приховані фінансові труднощі, які можуть призвести до прийняття радикальних антикризових управлінських рішень. Тому своєчасне розроблення та впровадження заходів, спрямованих на поліпшення фінансового стану, дасть можливість відновити платоспроможність та прибутковість суб'єкта господарювання. Для запобігання розвитку негативних кризових явищ на підприємстві необхідно систематично забезпечувати управлінський персонал інформацією про поточний рівень фінансової стійкості. Актуальність дослідження визначена формуванням теоретичних та практичних досліджень

вітчизняної концепції фінансової діагностики забезпечення прийняття антикризових управлінських рішень.

Теоретичне та практичне значення. За допомогою фінансової діагностики можна всебічно оцінити стан підприємства в умовах неповної інформації, а також виявити проблеми його функціонування. Варто зазначити, що для стабільної діяльності підприємства важливою є превентивність фінансової діагностики, тобто її здійснення задовго до прояву кризових ознак.

Підвищена динамічність зовнішнього середовища підприємства підсилює важливість об'єктивного аналізу фінансового стану та ускладнює можливість прогнозування. Не зважаючи на велику кількість напрацювань щодо теорії та методичних засад фінансової діагностики, стратегічний аспект є недостатньо висвітленим в роботах науковців. В той же час оскільки фінанси підприємства формують основу його виробничої діяльності, в складі інших ресурсів, їх оцінка та своєчасне виявлення проблемних місць, мають одне з най-важливіших значень для прогнозування діяльності підприємства. Логічним є формування фінансової стратегії підприємства на основі аналізу та прогнозу фінансового стану, що має спиратись не лише на оцінку поточної фінансової стійкості, а й її прогноз, а також аналіз зовнішнього середовища, зокрема фінансового ринку. Тому, актуальним та важливим є формування методичного підходу діагностики фінансового стану підприємства у стратегічному аспекті.

Як показує практика, для більшості вітчизняних підприємств характерна реактивна форма управління своєю фінансовою діяльністю, коли процес прийняття управлінських рішень є реакцією на поточні проблеми підприємства. При цьому підході до управління фінансовою діяльністю виникає низка проблем як усередині самого підприємства, так і за його межами у вигляді розбіжності цілей та інтересів стейкхолдерів, які мають пряме чи опосередковане відношення до підприємства. Тому визначальним моментом при формуванні ефективної системи фінансової діагностики підприємства в умовах трансформаційних змін є застосування системного підходу, який призначений для впорядкування тактичних та стратегічних проблем з метою

їх структурування, визначення взаємозв'язків та виявлення факторів, що впливають на їх вирішення.

За умов невизначеності та нестабільної глобальної ринкової економіки підприємства схильні до великих ризиків. Для ефективного провадження діяльності та мінімізації наслідків несприятливих ситуацій, менеджерам компаній необхідно вивчати та аналізувати ризики й водночас розвивати систему управління фінансовими ризиками, тобто систему ризик-менеджменту. В умовах зростання конкуренції і технологічних трансформацій з'являються нові загрози, що призводить до того, що все більше компаній приділяє увагу культурі управління ризиками. Звідси випливає, що управління фінансовими ризиками зараз є одним із пріоритетних напрямів діяльності сучасних підприємств.

Дослідженню методів діагностики фінансово-го стану підприємства присвячено чимало праць зарубіжних та вітчизняних вчених. Наприклад, Альтман у своїй праці заклав основи сучасного аналізу фінансового стану підприємства, Ватченко і Шаранов, та Усикова займались питанням діагностики поточного фінансового стану підприємства через аналіз моделей ймовірності банкрутства підприємства, а науковці Домніна та Сілова розглядали такі моделі ймовірності через призму їх адаптованості до українських підприємств, у свою чергу, Філатов висвітлював фінансові індикатори стресового впливу на економіку в Україні. Довбня та Чабанець, у своїй роботі, розглядали діагностику фінансового стану підприємства у контексті стратегічної оцінки, Насібова та Шипенко висвітлювали різноманітність методичних підходів до фінансового аналізу підприємства, а Семененко та Поплюйко розглядали діагностику фінансового стану в розрізі стратегічного аналізу бізнесу. Мулик аналізувала антикризову діагностику підприємств.

Існує досить багато методичних підходів та різноманітних моделей діагностики фінансового стану підприємства, проте детально опрацьовані методики, що дозволяють оцінювати перспективні тенденції та враховують потребу практичного менеджменту в прогнозуванні фінансового стану

підприємства відсутні. Це робить надзвичайно актуальним дослідження та удосконалення методів діагностики фінансового стану в контексті стратегічного аналізу підприємства та антикризового управління.

Мета і задачі дослідження. Метою кваліфікаційної роботи магістра є аналізі теоретико-практичних поглядів на трактування фінансової діагностики та послідовності її проведення, дослідженні поняття «антикризове управління», а також визначення ролі та місця фінансової діагностики в системі антикризового управління; формування підходів до подальшого розвитку фінансової діагностики з урахуванням пріоритетності прийняття фінансових та управлінських рішень у кризових умовах діяльності підприємства. Визначена мета роботи зумовила необхідність вирішення таких завдань:

- визначити економічну сутність та значення антикризового управління підприємством в умовах сучасних викликів;
- охарактеризувати функції, принципи та завдання фінансової діагностики суб'єкта господарювання;
- дослідити фінансову діагностику як елемент антикризового управління та її місце в ризик-менеджменті;
- провести аналіз господарської діяльності підприємства на конкретному прикладі;
- здійснити оцінку фінансових ризиків діяльності суб'єкта господарювання;
- обґрунтувати наявність або відсутність кризового стану підприємства з використанням методик визначення імовірності банкрутства підприємства у короткостроковому періоді;
- визначити особливості оптимізації механізму антикризового управління підприємством;
- запропонувати напрямки удосконалення методики фінансової діагностики підприємства з урахуванням обраної стратегії розвитку.

Об'єкт дослідження – формування ефективної системи фінансової діагностики діяльності підприємства, реалізація якої орієнтована на підвищення якості управлінських рішень стратегічного і тактичного характеру.

Предмет дослідження – теоретичні засади та практичні аспекти фінансової діагностики діяльності підприємства в системі антикризового управління його розвитком.

Методи дослідження. У результаті проведеного дослідження поняття «фінансової діагностики підприємства» було сформульовано з використанням методів порівняння та узагальнення; формування методики здійснено через застосування методів аналізу та синтезу; завдяки методу моделювання та таблично-графічного запропоновано механізм діагностики та інтерпретації показників у результаті проведеної діагностики. Також використано спеціальні економічні методи дослідження – метод спостереження та збору даних, метод групування.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у розробленні методичного підходу до проведення фінансової діагностики підприємства, який забезпечить виявлення тенденцій платоспроможності, фінансової стійкості та інших його складових, дозволить отримувати прогностну оцінку та підвищить обґрунтованість формування фінансової стратегії підприємства.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи магістра. Кваліфікаційна робота магістра складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Основний текст кваліфікаційної роботи магістра викладено на 99 сторінках комп'ютерного набору, містить 29 таблиць, 22 рисунки. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи магістра становить 105 сторінок. Список використаних джерел налічує 59 найменувань і розміщений на 6 сторінках.

Характеристика суб'єкту дослідження (бази практики). Суб'єктом нашого дослідження є Товариство з обмеженою відповідальністю «ГКС УА» (далі - ТОВ «ГКС УА»), яке є багатогалузевим концерном, що об'єднує підприємства в різних галузях економіки. Основний вид діяльності товариства - 68.20 - Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна. Код ЄДРПОУ: 14121018. Юридична адреса: Херсонська обл., м. Херсон, вул. Ярослава Мудрого, буд. 46. Вартість активів підприємства складає 432809 тис. грн. на кінець 2023 року, а розмір його статутного капіталу

дорівнює 588 тис. грн. ТОВ «ГКС УА» є платником податку на додану вартість.

Огляд джерел, що використані в роботі. У роботі використані законодавчі та нормативні документи України, навчальні посібники, підручники та монографії провідних вітчизняних і зарубіжних науковців і фахівців-практиків, періодична література, Інтернет-джерела, а також аналітична інформація науково-дослідних установ, фінансова звітність ТОВ «ГКС УА», статистичні матеріали Державної служби статистики України.

Апробація результатів дослідження. Основні результати кваліфікаційної роботи магістра обговорено на 3 науково-практичних конференціях, зокрема: «Актуальні проблеми розвитку фінансової системи України в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів» (м. Хмельницький-Херсон, 2024 р.) та «Формування новітньої парадигми управління публічними та приватними фінансами в Україні» (м. Хмельницький-Херсон, 2024 р.), «Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції» (м. Хмельницький-Херсон, 2024 р.).